

El valencià en l'Església, una qüestió de drets humans

August Monzon i Arazo

Passats tres anys de l'inici del seu pontificat com a pastor de l'Església de València, l'arquebisbe Enric Benavent, en una entrevista concedida a Levante-EMV, comenta diverses qüestions referides a l'arxidiòcesi, entre altres l'ús del valencià, mostrant el seu tarannà moderat, i alhora la seua conformitat amb la proverbial prudència eclesiàstica. Les seues respostes són, sens dubte, intel·ligents. ¿També evangèlicament convincents?

Gràcies a Déu, l'afecció de l'arquebisbe pel valencià –i pel valencià culte i normatiu– queda fora de discussió. Fon memorable el dia de la seua instal·lació a la Seu valentina, quan la nostra llengua ressonà llargament, en boca de monsenyor, a uns metres de la trona on va predicar sant Vicent Ferrer. Motiu de goig per a molts i retrobament de velles esperances, després de segles de menyspreu cap a l'idioma del poble per part de la jerarquia, en estreta aliança amb els altres poders hegemònics.

En aquella missa inaugural també hi entrà, però, la inquietud de la sospita, perquè totes les oracions litúrgiques es feren en castellà... Des de llavors, en l'Església de València s'ha anat consolidant una situació clarament diglòssica. El valencià pot emprar-se, per bé que de forma subalterna, en la predicació, en les devocions, o inclús –quasi d'amagat– en les lectures bíbliques, però no en la documentació formal ni en les oracions del Missal o dels rituals dels sacraments.

Encara que l'actitud personal pro-llengua valenciana de don Enric és indubtable, els seus plantejaments en favor del status quo eclesiàstic la neutralitzen. Afirmar en l'entrevista que l'idioma propi es pot usar "amb tota llibertat" en l'Església –també en la litúrgia–, però que, atesa la "situació política" i "mentres no hi haja pau social", no és possible tindre el Missal en valencià (a diferència de tots els altres pobles del món!). Aleshores, considerant que l'aprovació dels textos litúrgics és eminentment formal i que esta aprovació, segons l'arquebisbe, no existeix ¿qui i com redacta les oracions que s'empren, per exemple, en l'Eucaristia dominical retransmesa per À Punt (una conseqüència providencial de la Covid 19, no ho oblidem), i en les altres misses celebrades arreu del País?

Tots sabem que les comunitats cristianes fidels a la llengua segueixen els textos del modèlic "Llibre del Poble de Déu", missal manual autoritzat fa cinquanta anys per l'episcopat valencià, amb les raonables adaptacions proposades per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i afegint-hi traduccions no oficials de les modificacions introduïdes posteriorment en la litúrgia romana. Un treball difícil, voluntarista i no reconegut que, en tot cas, no pertoca a persones individuals ni a grups particulars, sinó a l'autoritat eclesiàstica com a tal.

Siguem clars. Els qui s'oposaren al "Llibre del Poble de Déu" en 1975 i actualment a l'elaboració d'un Missal valencià definitiu, són els sectors de l'extrema dreta, llavors franquistes nacionalcatòlics contraris a Pau VI i al cardenal Tarancon, i ara oposats, frontalment o subtilment, al papa Francesc i a Lleó XIV. Com ve a reconèixer l'arquebisbe, es tracta d'una qüestió política –de cap manera religiosa. La prova més clara és que cap d'estos grups, que jo sàpia, celebra habitualment la litúrgia en valencià; l'únic que fan és bloquejar l'aprovació d'uns textos escrits amb la normativa oficial de l'AVL. Amb ells, no hi haurà mai "pau social", perquè realment no la volen. I don Enric ho sap.

Desconcerten així a una bona part del clero, de tendència teològicament espiritualista i políticament conservadora. No hi ha textos oficials, els diuen, però, com que l'important és "l'Evangeli" o "la fe", i no les llengües o altres assumptes terrenals, té igual, les

misses seguiran sent en castellà. De res no servix que, com ha recordat suara el P. Josep Miquel Bausset, dos Sínodes diocesans, en les seues conclusions aprovades pels arquebisbes corresponents, hagen demanat la versió valenciana dels textos litúrgics (¿així contribuïm els catòlics valencians a la "sinodalitat" tan estimada pels darrers papes?).

Crec que l'Església, en general, continua instal·lada en una cultura de la bona voluntat i d'una "pau" que no és precisament la pau que vingué a portar Jesús, obra de la veritat i de la justícia i defensa dels drets dels més dèbils. El valencià com a llengua normal en l'Església –inclosos els textos litúrgics propis– és, efectivament, una qüestió de drets humans. I estos, per definició, no estan subordinats a raons de conveniència (política o "pastoral"), ni a falses equidistàncies que no volen afrontar els conflictes, sinó que exigixen ser garantits, sense dilacions, per l'autoritat competent... en este cas eclesiàstica.

Publicat a Levante-EMV el 14-4-2026